Lunæ ætatib⁹ aptasse, id est, secundū nouilunia disposuisse sciendū est. Quæ quidem res probatione nō eget, Nam idem author Plutarchus Calendas, Nonas & Idus, Lunæ accommodasse græcos non semel testatur, & præcipuè in vita Romuli, cum ait. Nunc igitur Rhomanorum Calendæ nulla re cum græcis conueniunt. Illum autem diem quo Rhomulus vrbi fundamenta iecit trigesimum rectè diem fuisse perhibent, in eoq; Lunam ex congressu Solis defecisse &c̄. Ex quibus liquido constat grecos secundum Lunæ tempora dies suos numerasse, Obiter vero admonuisse volo, mendam textui subesse, vbi dicitur Lunam ex congressu Solis defecisse, legendum autem Solem ex congressu Lunæ defecisse. Hoc enim verba greca manifeste innuūt, quæ sic habent, καὶ σύνοδον ἐκλειπτικὴν ἐν αὐτῇ γενέσθαι σελήνης πρὸς ἥλιον quæ si interpreteris, nihil omnino aliud sonant, quam eodem die Lunam cum Sole coiisse eclipticè, vnde clarum est, non Lunam, sed Solem obuelari oportuisse, quando Lunæ sphæra longe inferior Solari est. In priorē sententiā Thucidides quoq; loquitur, belli Peloponesiaci libro secūdo, vbi inquit. Eadē quoq; æstate Calendis Lunarib⁹ hoc est, interlunio (quo solo tempore creditur posse contingere) Sol defecit, secundum meridiem, nonnullis interuenientibus stellis. Idem adhuc pluribus in vita Solonis Plutarchus exequitur, dicens. Qui vero deinceps sequeretur dies eam νουμηνίαν, id est Calendas appellant &c̄. Similia plerisq; in locis refert. Quicquid autē hucusq; super mensibus, anniq; Atthici principio dictum fuit, hoc totum insequenti diario Luce clarius oculi te docere possunt.

MENSIVM GRAECORVM LATINORVMQVE COLLATIO

¶MENSES LATINORVM — ¶MENSES GRAECORVM

Solstitiū æstiuum contigit primo Iulii die belli tempore.	IVLIVS	26	d	vii Calendas Augusti	ΕΚΑΤΟΜΒΑΙΩΝ	●	KALENDE Hecatombeonis	Principium anni atheniensis Siculæ cladis tempore.	
		27	e	vi Calendas Augusti		2	iiii Nonarū		
		28	f	v Calendas Augusti		3	iii Nonarū		
		29	g	iiii Calendas Augusti		4	pridie Nonas		
		30	A	iii Calendas Augusti		5	NONAE		
Sol intrabat Leonē		31	b	pridie calendas Augusti		6	viii Idus		
KALENDAE AVGVSTI	AVGVSTVS					7	vii Idus		
		2	d	iiii Nonas Augusti		8	vi Idus		
		3	e	iii Nonas Augusti		9	v Idus		
		4	f	pridie. Nonas Augusti		10	iiii Idus		
		5	g	NONAE Augusti		11	iii Idus		
		6	A	viii Idus Augusti		12	pridie Idus		
		7	b	vii Idus Augusti		13	IDVS		
		8	c	vi Idus Augusti		14	xviii Calendas		
		9	d	v Idus Augusti		☺	xvii Calendas		
		10	e	iiii Idus Augusti		16	xvi Calendas		
		11	f	iii Idus Augusti		17	xv Calendas		
		12	g	pridie Idus Augusti		18	xiii Calendas		
		13	A	IDVS AVGVSTI		19	xiii Calendas		
		14	b	xix Calendas Septembris		20	xii Calendas		
		15	c	xviii Calendas Septembris		21	xi Calendas		
		16	d	xvii Calendas Septembris		22	x Calendas		
		17	e	xvi Calendas Septembris		23	ix Calendas		
		18	f	xv Calendas Septembris	Primus mensis	24	viii Calendas		
		19	g	xiiii Calendas Septembris		25	vii Calendas		
		20	A	xiii Calendas Septembris		26	vi Calendas		
		21	b	xii Calendas Septembris		27	v Calendas		
		22	c	xi Calendas Septembris		28	iiii Calendas		
		23	d	x Calendas Septembris		29	iii Calendas		
		24	e	ix Calendas Septembris		30	pridie Calēdas		
		25	f	viii Calendas Septembris	ΜΕΤΑΓΕΙΤΝΙΩΝ	●	KALENDE Metagitnionis		νουμηνία
		26	g	vii Calendas Septembris		2	iiii Nonarū		δευτέρα ἱσταμένου
		27	A	vi Calendas Septembris		3	iii Nonarū		τρίτη ἱσταμένου
		28	b	v Calendas Septembris		4	pridie Nonas		τετάρτη ἱσταμένου
		29	c	iiii Calendas Septembris		5	NONAE		πέμπτη ἱσταμένου
		30	d	iii Calendas Septembris		6	viii Idus		ἕκτη ἱσταμένου
Sol introiuit Virginē		31	e	pridie Calendas Septembris		7	vii Idus		ἑβδόμη ἱσταμένου
CALENDAE SEPTEMBRIS	SEPTEMBER					8	vi Idus		ὀγδόη ἱσταμένου
		2	g	iiii Nonarū Septembris		9	v Idus		ἐννάτη ἱσταμένου
		3	A	iii Nonas Septēbris		10	iiii Idus		δεκάτη
		4	b	pridie Nonas Septēbris		11	iii Idus		πρώτη ἐπὶ δέκα
		5	c	NONAE Septēbris		12	predie Idus		δευτέρα ἐπὶ δέκα
		6	d	viii Idus Septēbris		13	IDVS		τρίτη ἐπὶ δέκα
		7	e	vii Idus Septēbris		14	xviii Calendas		τετάρτη ἐπὶ δέκα
		8	f	vi Idus Septēbris		☺	xvii Calendas	Eclipsis Lunæ fugiente Nicia	πέμπτη ἐπὶ δέκα
		9	g	v Idus Septēbris		16	xvi Calendas		ἕκτη ἐπὶ δέκα
		10	A	iiii Idus Septēbris		17	xv Calendas		ἑβδόμη ἐπὶ δέκα
		11	b	iii Idus Septēbris		18	xiiii Calendas		ὀγδόη ἐπὶ δέκα
		12	c	pridie Idus Septēbris		19	xiii Calendas		ἐννάτη ἐπὶ δέκα
		13	d	IDVS SEPTEMBRIS		20	xii Calendas		εἰκάς
		14	e	xviii Calendas Octobris		21	xi Calendas		δεκάτη φθίνοντος
		15	f	xvii Calendas Octobris		22	x Calendas		ἐννάτη φθίνοντος
		16	g	xvi Calendas Octobris		23	ix Calendas		ὀγδόη φθίνοντος
		17	A	xv Calendas Octobris		24	viii Calendas		ἑβδόμη φθίνοντος
Principium Autumni		18	b	xiiii Calendas Octobris	Secundus mensis	25	vii Calendas		ἕκτη φθίνοντος
		19	c	xiii Calendas Octobris		26	vi Calendas		πέμπτη φθίνοντος
		20	d	xii Calendas Octobris		27	v Calendas	Dies captiuitatis Niciæ & Demosthenis	τετάρτη φθίνοντος
		21	e	xi Calendas Octobris		28	iiii Calendas		τρίτη φθίνοντος
		22	f	x Calendas Octobris		29	iii Calendas		δευτέρα φθίνοντος
		23	g	ix Calendas Octobris		30	pridie Calēdas		ἕνη καὶ νέα
		24	A	viii Calendas Octobris	ΒΟΗΔΡΟΜΙΩΝ	●	KALENDE Boidromionis		νουμηνία
		25	b	vii Calendas Octobris		2	iiii Nonas		
		26	c	vi Calendas Octobris		3	iii Nonas		
		27	d	v Calendas Octobris		4	pridie nonas		
		28	e	iiii Calendas Octobris		5	NONAE		
		29	f	iii Calendas Octobris		6	viii Idus		
Sol ingressus ē Librā		30	g	pridie Calen. Octobris		7	vii Idus		
CALENDAE OCTOBRIS						8	vi Idus		

ORDO ET NOMINA Græcorum mensium

Primus	Ἑκατομβαιών
Secundus	Μεταγειτνιών
Tertius	Βοηδρομιών
Quartus	Μαιμακτηριών
Quintus	Πυανεψιών
Sextus	Ἀνθεστηριών
Septimus	Ποσειδεών
Octauus	Γαμηλιών
Nonus	Ἐλαφηβολιών
Decimus	Μουνυχιών
Vndecimus	Θαργηλιών
Duodecimus	Σκιρροφοριών

EXEMPLIFICATIONIBVS ISTIVSMODI paucis hactenus ostensum volo, quomodo eclipsium Lunarium subsidio historias ab erroribus, qui in eis, annorum ratione, perperàm assignata, passim offeruntur, vindicare liceat. Simili aliquando via, deo fortunante, Solis quoq; deliquia peculiari volumine proposito tractaturi, in quo opera dabitur sedula, nunquid vrbis fundatæ tēpora verè & citra diuinationes, quibus iam olim caligamus, agnosci queant. Solis enim eclipses ad hoc præcipuè intelligendum desyderantur, neq; vero verius quicquam infallibili motuum cęlestium successu est. Postremum est, & quasi parergum, vt eclipses quos fusissimè descripsi, oculari quoq; obseruatione contuendas doceam. Cū multi sint, qui variè variis videndi instrumentis vtantur, omnibus tamen perperàm, Alii enim in pelui aqua referta, Alii speculis, Alii simplici papiro perforata, Alii aliter obseruare eclipses solent. Tātum vero abest, vt hii veram defectus magnitudinem discernant, vt insuper hiis rationibus grauissimè visum percellant. Ecleipsim itaq; Solarem contuiturus, vitrea non amplius quàm duo fragmenta, qualibus fenestræ muniuntur spissiora, palmæ latitudinem æquantia desummat, bicoloria tamen, altero rubro, altero viridi, flauo, purpureo, cœleoue existente. Colorum differentias ipsa experientia statim docebit. Exinde folium papiri candidioris tenuissima acu perforatum, binis vitris inserat, ceraq; vel bitumine conglutinet. Tempore deinde eclipsis oculis prætendat, acieq; recta per foramen in Solem delinquentem collimet. Sic enim fiet, vt Solem nihilo secius, quam si Lunam intueatur, innoxiè cernat. Quæ quidem res indies comprobari potest, maxime autem tunc, vbi Solem & Venerem, aut Solem & Mercuriū coniungi corporaliter, ex superioribus animaduertisti. Nam si eandem coniunctionem per vitra, suo tempore obseruabis, citra obstaculum, citraq; noxam visus, planetam sub Solis corpore, quacumq; tandem in parte lateat, manifestò conspicabis.

Quomodo eclipses Solis cerni possint innoxie perfecteq;.

ENVNCTIATVM TRICESIMVM PRINVM

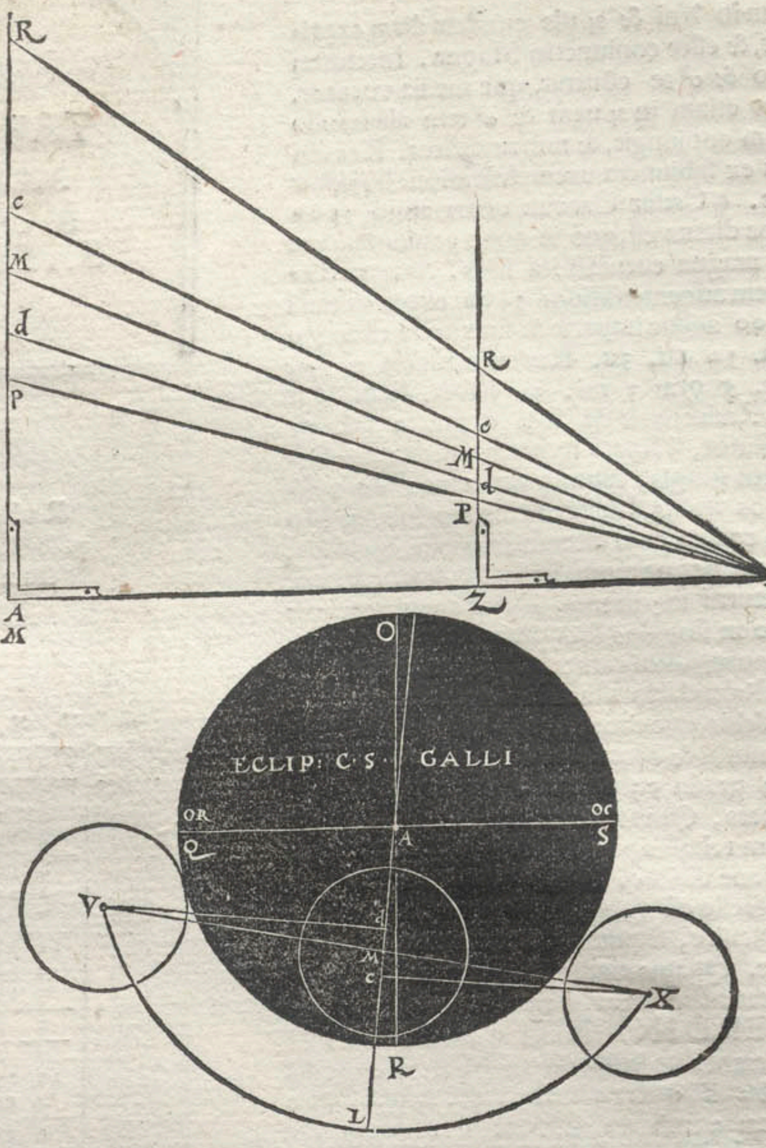
Formas eclipsium pro arbitrio, quasuis nunc minores, nunc maiores effigiare.

RESENS INSTRVMENTORŪ structura postulare videbatur, figuras paulo ampliores, quàm cuilibet forsassis probari possint, easdē suo pro instituto, nūc minores, nūc maiores effingere volenti, quam ob rem ne omnino quid de sum̄a fide quis in me requirat, adieci, quo nā pacto figuras singulas pro arbitrio formare quis queat, exiguas, grandes & mediocres, idq; per figurā eclipsis, quàm C. Sulpitio animaduersam prædiximus. Proposita igitur hac eclipsis descriptione, primo lineam rectam in plano, vt lubet prolixam tende, cuius extremorum vnum cum Y, alterum cum A & M insigni, Mox è puncto A siue M orthogonalem, A R vocatam, erige. Circini deinde pede altero in A centro eclipsis fixo, alterū in R vel O vsq; promoue, quæ circini intercapedo, semidiametrus vmbræ cū sit, eandē perpēdiculari inferto, A R vero nominato. Circinū rursus A literæ cētri scz vmbræ defixū, in M produc, idēq; circini spaciū, (quia refert centrorū ☽ & vmbræ distantiā) perpēdicularē itidem superloca. Simili modo cū c & d age. Semidiametrū preterea lunarem, scilicet M P eandem in perpendicularem transferto. Quibus peractis, in linea Y A quacunq; lubet, punctum Y signa, ex eodemq; lineas in singula puncta perpendicularis A R emitte. Postmodo in linea Y A punctum elige alium Z, vnde si orthogonalem educis sursum, omnes ex Y puncto ductas lineas scindi ab eadem conspicies, quæ quidem linea quanto Y puncto vicinior est, tanto arctiores figuras causatur, lineæ enim quę concurrunt in Y, subinde breuiores, tum vmbræ, tum lunæ diametros metiūtur, quale quid etiā facit vera lunaris centri ab vmbræ cētro distantia; Secundum hanc ergo diuisionis proportionem, defectuales figuras, repetitis prioribus, depinge. At si figuras præsentibus maiores desideras, lineas ex Y vltra A R lineam prolonga, punctumq; Z longius ab A remoue, sic enim lineæ in Y coeuntes maiores etiam diametros in perpendiculari ostendent.

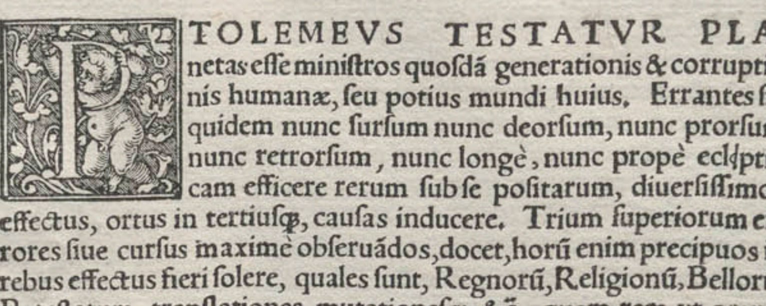
Eclipsis C S Galli arctiorē in modum redacta.

Enunctiatum

ENVNCTIATVM TRICESIMVM SECVN.

Coniunctiones magnas, id est, Trium superiorum planetarum ♄, ♃, ♂, coitus, nullo non tempore, post vel ante Christum præfinito, facilitate mira indagare.

TOLEMEVS TESTATVR PLAnetas esse ministros quosdā generationis & corruptionis humanæ, seu potius mundi huius. Errantes siquidem nunc sursum nunc deorsum, nunc prorsum nunc retrorsum, nunc longè, nunc propè eclipticam efficere rerum sub se positarum, diuersissimos effectus, ortus in tertiusq;, causas inducere. Trium superiorum errores siue cursus maximè obseruādos, docet, horū enim precipuos in rebus effectus fieri solere, quales sunt, Regnorū, Religionū, Bellorū, Potestatum translationes mutationesq; &c̄. quam rem vt omnia penitissimè iudicans quinquagesimo verbo non temere Astrologū obseruare admonet, dicens. Ne prætermittas centum & decem nouem coniunctiones, in his enim posita est cognitio eorum, quæ fiunt in mundo & generationis & corruptionis &c̄. Quas coniunctiones cum tanti faciat, tantus astrorum Iudex, similiter & alius omnis astrologorum cætus, nos quoq; non prætermittendas in præsentiarum duximus, imo vt de illis non nihil quoq; doceremus ob id coacti sumus. Coniunctiones magnæ quadruplices sunt, Maximę, Maiores, Minores & Mediæ. Maxima est ♄ ♃ & ♂. Maior ♄ & ♃. Minor ♃ & ♂. Media ♄ & ♂ Qui iam rimabitur futuram alicuius anni coniunctionem magnam, principiò planetarū, quorum coniunctionem quærit, è proximè subordinata tabula, sic vt planetarum duorum vel trium quotcunq; instituit, radices colligat, centenariis annorum prefinitorum competentes, hoc modo. Christum sequente annorum numero Radix centenario proximò conueniat, anno Christum præcedente proximi maioris centenarij radix eligatur, id quod fiet, si ex non completo centenarius per adiectionem annorum plurium completus constituetur. Ibi autem custodiendum est complementum, Nam illud hoc loco residuum, vel residuos annos appellabimus. Hoc vbi ritè peractum est, index M inferioris rotæ super radicem ♄ locetur, in limbo numerus residui inuestigetur. Filo postea per illum traducto index M rursus substituatur. Similiter omninò cum reliquis agetur ostensoribus, primo radici, post annis residuis eos adducendo. Vltimo ergo filum primo Ianuarij mensis diei in Kalendario scz Saturni admoue, idemq; ad finem vsq; decembris perducito, Quod si incidat filum in rota ♄ni Iouis & ♂ eijdem diei omnium Calendariorum, certum est eodem die futuram esse, aut fuisse coniunctionem trium planetarum mediam, quæ maxima dicitur. Vsu venit non nunq̄ vt

Coniunctionū magnarū vires.

Coniunctionū appellationes.

 filum